

SÆRUTSKRIFT - FORVALTNINGSRAPPORT - POLITISK STYRING OG OPPFØLGING AV VERTSKOMMUNESAMARBEID

Arkivsak: 17/1171

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
71/17	Kommunestyret	14.12.2017

Utskrift sendes til: Kontrollutvalg Fjell IKS

Vedlegg:

- Forvaltningsrevisjonsrapport av 14.09.17 – utarbeidet av Revisjon Fjell IKS

Saksopplysninger:

Bakgrunn:

Plan for forvaltningsrevisjon for Tolga kommune for perioden 2016-2019 ble behandlet av kontrollutvalget i 2016 og vedtatt i kommunestyret 15. desember 2016, k-sak 93/16. I følge planen skal politisk styring av interkommunale samarbeid etter kommunelovens §28 være tema for forvaltningsrevisjon i 2017.

Utvalget behandlet den 16. februar en prosjektbeskrivelse som var utarbeidet av revisjonen.

Utvalget fattet følgende vedtak:

Kontrollutvalget godkjenner den framlagte prosjektbeskrivelsen av revisjonsprosjektet «*Politisk styring og oppfølging av vertskommunesamarbeid* » slik den foreligger.

Det foreligger nå en endelig rapport til behandling.

Formål:

Formålet med prosjektet er å undersøke i hvilken grad de etablerte ordningene for vertskommunesamarbeid for Tolga har svekket den politiske styringen og oppfølgingen av de aktuelle tjenestene.

Hvis avvik avdekkes, å bidra til at rutiner og praksis forbedres.

Problemstillinger:

Hovedproblemstillingen er:

- Har Tolga kommunes deltagelse i vertskommuneløsninger gått på bekostning av den politiske styringen og oppfølgingen av de aktuelle tjenestene?

Avgrensning:

Prosjektet er avgrenset til bare å omfatte den politiske dimensjonen ved interkommunalt samarbeid.

Undersøkelsen har ikke hatt til hensikt å angi om Tolga samlet sett blir bedre stilt ved økt interkommunalt samarbeid, - bare om den politiske styringen og oppfølgingen blir skadelidende ved utstrakt bruk av interkommunale samarbeid.

Prosjektet er også avgrenset til bare å omfatte interkommunale ordninger etter kommunelovens § 28, - som angir rammene for vertskommunesamarbeid.

Rådmannens uttalelse:

Rapporten ble oversendt til rådmannen for uttalelse 7. september 2017. Rådmannen har avgitt uttalelse til rapporten 13. september. Uttalelsen er i sin helhet vedlagt rapporten.

Sammendrag av revisors konklusjon:

Undersøkelsen har blitt lagt opp som en kombinasjon av dokumentstudier og spørreundersøkelse. Dokumenter som har vært egnet til å si noe om hvordan den politiske styringen og oppfølgingen var tenkt å fungere og hvordan den faktisk har fungert har blitt innhentet og analysert. I tillegg har kommunestyrets representanter blitt bedt om å gi uttrykk for hvordan de opplever situasjonen både med hensyn til generelle kunnskaper og holdninger til kommunesamarbeid, og erfaringer med de etablerte vertskommuneløsningene.

De innhentede dataene fra dokumentdelen av undersøkelsen har blitt holdt opp mot revisjonskriterier hentet fra kommuneloven, etablerte normer for rapportering til politiske nivå og politiske vedtak knyttet til de enkelte samarbeidene. Revisjonskriteriene skal danne normer eller referanser som de innsamlede dataene vurderes opp mot, og gir uttrykk for et ideal for hvordan tilstanden bør være på det reviderte området.

For at kommunestyret skal kunne utøve politisk styring og oppfølging av tjenestene må organet ha tilgang til relevant beslutningsgrunnlag. Basert på dokumentstudiene mener revisjonen at den styringsinformasjonen som kommestyret har fått seg forelagt om vertskommunetjenestene har vært svakere enn hva som har vært tilfelle for tjenester der egen rådmann har ansvaret. Med unntak for barnevernstjenesten er det ikke stilt krav eller etablert noen rutiner for periodisk rapportering til politisk nivå. Årsmeldingen for barnevernet viser etter revisjonens mening at tilfredsstillende periodisk tilbakemelding kan samordnes med kommunens gjennomgående rutiner dersom det stilles krav om det. Dermed unngår man den fragmenteringen av styringsinformasjonen som lett kan oppstå med vertskommuneløsninger.

Kommuneloven har noen formalkrav som skal sikre et minimum av politisk styring og oppfølging. Avtaler og endringer av avtaler skal vedtas av kommunestyret selv. I administrative vertskommuneløsninger skal delegasjon av avgjørelsesmyndighet til vertskommunens rådmann gå via egen rådmann. Han skal instrueres om å delegere myndigheten sin til vertskommunens rådmann. Revisjonen kan ikke se at gjeldende avtale for PP- og logopedtjenesten har blitt behandlet av Tolga kommunestyre. For 6 av samarbeidsløsningene har vi funnet avvik for hvordan delegasjon av myndighet til å fatte forvaltningsvedtak skal skje.

Resultatet fra spørreundersøkelsen har ikke gitt noen gjennomgående holdepunkter for at kommunestyrets representanter opplever den politiske styringen og oppfølgingen som svekket.

Det er imidlertid stor spennvidde i representantenes vurderinger, og en del gir uttrykk for at vertskommuneløsningene har gitt slike konsekvenser.

Revisors anbefalinger:

Med bakgrunn i sine funn og vurderinger vil de anbefale at:

- Tolga kommune bør påse at alle avtaler og endringer av avtaler om vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 28-1 blir vedtatt av kommunestyret selv.
- Tolga kommune bør påse at delegasjon av myndighet til vertskommunens rådmann om å fatte forvaltningsvedtak går via egen rådmann i tråd med kommunelovens § 28-1 b.
- Tolga kommune bør vurdere hvordan det kan stilles krav om rapportering til kommunestyret fra vertskommunen, hvilken styringsinformasjon det er behov for, og hvordan tilbakemeldingene kan samordnes med kommunens generelle rapporteringsrutiner

Saksvurdering:

Sekretariatet er av den oppfatning at Revisjon Fjell IKS har avgitt en rapport i tråd med vedtatt prosjektbeskrivelse, samt kontrollutvalgets forutsetninger.

Sekretariatet vil tilrå at kontrollutvalget slutter seg til revisors anbefaling.

Sekretariatets forslag til innstilling:

Forvaltningsrevisjonsrapporten "*Politisk styring og oppfølging av vertskommunesamarbeid*" tas til etterretning.

Tolga kommune følger revisors anbefalinger og ber rådmannen:

- sørge for at alle avtaler og endringer av avtaler om vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 28-1 blir vedtatt av kommunestyret selv.
- påse at delegasjon av myndighet til vertskommunens rådmann om å fatte forvaltningsvedtak går via egen rådmann i tråd med kommunelovens § 28-1 b.
- vurdere hvordan det kan stilles krav om rapportering til kommunestyret fra vertskommunen, hvilken styringsinformasjon det er behov for, og hvordan tilbakemeldingene kan samordnes med kommunens generelle rapporteringsrutiner

Behandling:

Revisor gjennomgikk hovedtrekkene i rapporten, sammendrag som er beskrevet i rapporten samt revisjons anbefalinger. Videre svarte revisor på spørsmål fra utvalget underveis.

Rådmannen kommenterte også innholdet i rapporten og synes den var god og at rapporten avdekket flere forhold knyttet til vertssamarbeid som bør formaliseres bedre.

Kontrollutvalget synes det var en god rapport som var meget interessant og som besvarte på de problemstillinger som kontrollutvalget hadde i sin bestilling.

Innstilling:**Kontrollutvalgets innstilling:**

1. Tolga kommunestyre viser til rapporten om «Politisk styring og oppfølging av verstkommunesamarbeidet.» For at kommunestyret skal kunne utøve politisk styring og oppfølging av tjenestene må kommunestyret få tilgang til informasjon om status og utfordringer i tjenestene og få tilgang til relevant beslutnings-grunnlag. Basert på denne rapporten så har Tolga kommunestyre ikke mottatt eller bedt om slik informasjon for 5 av 6 interkommunale vertskommunesamarbeid; og har således ikke mulighet til å bidra i utviklingene av tjenestene eller vie den politisk engasjement.
2. Tolga kommunestyre mener at årsmeldingen for barnevernet gir en tilfredsstillende rapportering i forbindelse med kommunens årsmelding. Tolga kommunestyre ber derfor om at rådmannen sørger for at det blir tilsvarende gjennomgående rutiner for de øvrige vertskommunesamarbeidene- PP-tjenesten, Skatteoppkreving, GEO-datasamarbeidet, Logopedtjenesten og voksenopplæring. Etablering av rapporteringsrutiner forutsettes etablert i samarbeid med de øvrige kommuner/rådmannen i vertskommunen.
3. Tolga kommunestyre ber om at det etableres rapporteringsrutiner for vertskommunesamarbeidene som samkjøres med budsjett, regnskap og årsmeldingshjulet. Dette slik at det samordnes med kommunenes gjennomgående rutiner.
4. Tolga kommune følger revisors anbefalinger og ber rådmannen:
 - sørge for at alle avtaler og endringer av avtaler om vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 28-1 blir vedtatt av kommunestyret selv.
 - påse at delegasjon av myndighet til vertskommunens rådmann om å fatte forvaltningsvedtak går via egen rådmann i tråd med kommunelovens § 28-1 b.
5. Rapporten sendes de øvrige deltagende kontrollutvalg til informasjon.

Kommunestyret behandlet saken i møte 14.12.2017 :

Tilleggsforslag fra Ragnhild Aashaug, SP:

Begrunnelse for pkt 7:

Jamfør innledning til kursopplegget som det henvises til i forslag til vedtak:

«Som folkevalgt i en kommune har du et overordnet ansvar for alt kommunen er involvert i. Dette ansvaret omfatter også hvordan kommunen velger å organisere oppgaveløsningen. Hvordan kan man drive godt folkevalgt lederskap overfor virksomheter utenfor egen driftsorganisasjon. Hva gjør kommunen og fylkeskommunen for å sikre at nye folkevalgte får oversikt over gjeldende organisering? Og ikke minst, hvilke styringsmodell har du som folkevalgt overfor ulike organisasjonsformer.»

- 6 Rapporten sendes de øvrige kommunestyrene i Fjellregionen til informasjon.

7. Tolga kommune gjennomfører en folkevalgt dag i løpet av 1.kvartal med tema eierstyring ut fra KS sitt folkevalgtopplegg «Folkevalgt lederskap og organisering av oppgaveløsningen»

Tolga kommunestyre inviterer kommunestyret i Tynset som vertskommune, til en felles folkevalgtidag

Avstemning;

Kontrollutvalgets innstilling; Enstemmig vedtatt.

Tilleggsforslag fra Ragnhild Aashaug, pkt 6 og 7; Enstemmig vedtatt.

Vedtak i Kommunestyret 14.12.2017:

Kontrollutvalgets innstilling:

1. Tolga kommunestyre viser til rapporten om «Politisk styring og oppfølging av vertskommunesamarbeidet.» For at kommunestyret skal kunne utøve politisk styring og oppfølging av tjenestene må kommunestyret få tilgang til informasjon om status og utfordringer i tjenestene og få tilgang til relevant beslutnings-grunnlag. Basert på denne rapporten så har Tolga kommunestyre ikke mottatt eller bedt om slik informasjon for 5 av 6 interkommunale vertskommunesamarbeid; og har således ikke mulighet til å bidra i utviklingene av tjenestene eller vie den politisk engasjement.
2. Tolga kommunestyre mener at årsmeldingen for barnevernet gir en tilfredsstillende rapportering i forbindelse med kommunens årsmelding. Tolga kommunestyre ber derfor om at rådmannen sørger for at det blir tilsvarende gjennomgående rutiner for de øvrige vertskommunesamarbeidene- PP-tjenesten, Skatteoppkreving, GEO-datasamarbeidet, Logopedtjenesten og voksenopplæring. Etablering av rapporteringsrutiner forutsettes etablert i samarbeid med de øvrige kommuner/rådmannen i vertskommunen.
3. Tolga kommunestyre ber om at det etableres rapporteringsrutiner for vertskommunesamarbeidene som samkjøres med budsjett, regnskap og årsmeldingshjulet. Dette slik at det samordnes med kommunenes gjennomgående rutiner.
4. Tolga kommune følger revisors anbefalinger og ber rådmannen:
 - sørge for at alle avtaler og endringer av avtaler om vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 28-1 blir vedtatt av kommunestyret selv.
 - påse at delegasjon av myndighet til vertskommunens rådmann om å fatte forvaltningsvedtak går via egen rådmann i tråd med kommunelovens § 28-1 b.
5. Rapporten sendes de øvrige deltagende kontrollutvalg til informasjon.
6. Rapporten sendes de øvrige kommunestyrene i Fjellregionen til informasjon.
7. Tolga kommune gjennomfører en folkevalgtidag i løpet av 1.kvartal med tema eierstyring ut fra KS sitt folkevalgtopplegg «Folkevalgt lederskap og organisering av oppgaveløsningen» Tolga kommunestyre inviterer kommunestyret i Tynset som vertskommune, til en felles folkevalgtidag.